

Eer je vader en je moeder

Ik tel tot tien: het vijfde gebod

Deuteronomium 6:1-9 en Efeziërs 6:1-4

Het vijfde gebod heeft een scharnierfunctie binnen de Tien Woorden van God. Het eren van de ouders krijgt een plaats precies tussen de geboden die gaan over het liefhebben van God (1-4) en de geboden die gaan over het liefhebben van de naaste (6-10). De ouders staan in het geloof van Israël dicht bij God en het zijn de eerste naasten die je tegenkomt in je leven.

Ouders tussen God en mensen

Een Joodse filosoof uit Jezus' tijd schreef: 'Ouders staan vanuit hun wezen op de grens tussen de goddelijke natuur en de menselijke natuur, ze hebben deel aan beide. Ze zijn menselijk omdat ze leven en sterven. Ze zijn goddelijk omdat ze andere mensen hebben gemaakt. Juist omdat ze leven baren, lijken ze op God, de Maker van alle mensen.' Ouders staan dus tussen God en hun kinderen in. Ze kunnen daarbij dus ook in de weg staan, als ze hun kinderen niet verbinden met God maar alleen aan zichzelf. Maar het is de bedoeling dat ze als het ware 'middelaars' zijn tussen God en het volgende geslacht.

Luister!

De kern van de taak van ouders is hun kinderen te leren luisteren. Niet zozeer naar hun eigen wensen en geboden (om gehoorzaamheid af te winnen: 'je móet naar me luisteren, omdat ik het zeg...') maar naar de stem van God. Deuteronomium 6:1-9 wijst hier de richting: het leren en naleven van de geboden van God banen de weg naar de toekomst van het beloofde land. Het dagelijks meermalen gezegde *Sjema Israël* vormt de kern van de ouderlijke taak: ouders en kinderen die samen leren luisteren naar 'de HEER, onze God, de enige'. Het is de liefde die daarin de toon zet: 'heb de HEER lief met hart en ziel...'. Ouders zijn geroepen om hun kinderen te onderwijzen, zoals in Spreuken 1:8: 'Mijn zoon, luister naar de lessen van je vader, verwaarloos niet wat je moeder je leert.' Luister... en dan is het dus de bedoeling dat je niet naar jezelf verwijst, maar naar God, zijn Woord, zijn Geest. Als vader en moeder vorm je in Gods koninkrijk de onmisbare schakel in de traditie ('tradere' is doorgeven) van het evangelie van de vrijheid.

Respect hebben

Dat is de reden waarom kinderen opgeroepen worden hun ouders te eren. Letterlijk betekent het gebruikte woord ('kabod'): gewichtig achten, zwaarwegend laten zijn, en ook verheerlijken. In de BGT staat: 'Heb respect voor de vader en je moeder'. Respect is in onze taal ('respect, man!') gaan betekenen dat je iedereen vooral vrij moet laten, dat alles moet kunnen. Maar respect (van 're-spicere') betekent letterlijk: nog eens beter kijken, om te ontdekken wie je voor je hebt. Respect voor je ouders is dat je nog eens kijkt en tot je door laat dringen: het is hun roeping om mij te leren luisteren naar Gods stem en de weg van gehoorzaamheid achter Jezus aan te gaan. (Overigens betreft de gevraagde eerbied ook het respect voor ouderen en zwakken in de samenleving, voor hen die hulpbehoevend zijn geworden. Het vijfde gebod wijst ook de richting als het gaat om een participatiemaatschappij.)

Wederzijdsheid

Daarbij is wederzijdsheid ook enorm belangrijk. Laten ouders ook respect hebben voor hun kinderen in hun eigenheid en in hun (groeierende) zelfstandigheid. 'Vaders, maak uw kinderen niet verbitterd', zegt Paulus (Efeziërs 6:4). De Bijbel kijkt dus niet één kant op: alleen naar de kinderen. Misschien is de belangrijkste vraag rond dit gebod wel: hoe kan ik zó vader of moeder (of andere 'gezagsdrager') zijn, dat anderen het niet moeilijk vinden om door mij heen iets van Christus te zien en iets van het bevrijdende van het evangelie te herkennen?

Een belofte

Aan het vijfde gebod is (als eerste) een mooie belofte verbonden: 'Dan zal het u goed gaan en zult u lang leven op aarde' (Efeziërs 6:3). Want het leven zoals God het heeft bedoeld bloeit op als we de weg van Gods geboden gaan die ons door onze ouders worden doorgegeven. Gods geboden zijn niet beklemmend, maar zetten ons in de ruimte van zijn koninkrijk: 'Ik zal voortgaan op de weg van uw geboden, want u geeft mij ruimte' (Psalm 119:32). Dat willen we onze kinderen niet onthouden (Psalm 78:1-4).

Om te lezen

Deuteronomium 5:1-21
Deuteronomium 5:22-33
Deuteronomium 6:1-25
Efeziërs 6:1-17

Voor een geloofsgesprek

1. Wat zijn jouw eerste gedachten bij het gebod 'Eer je vader en je moeder'?
2. Het vijfde gebod heeft een scharnierfunctie binnen de tien geboden. Herken je dat?
3. Ouders staan tussen God en hun kinderen in. Daarin kan veel mooie gebeuren maar ook veel mis gaan. Hoe is dat in jouw leven?
4. Hoe ben je zelf bezig met het doorgeven (traditie) van het evangelie aan de volgende generatie?
5. Lees Deuteronomium 6:1-9. Wat spreekt je hier speciaal aan?
6. Wat betekent het woord respect voor jou? Hoe respecteer jij je ouders? Hoe respecteren we onze kinderen?
7. Wat is de betekenis van Psalm 78:1-4 voor de geloofsopvoeding?

Websites

www.josdouma.nl
www.mijnpreekplek.wordpress.com
www.plantagekerk.nl
www.ikteltottien.wordpress.com

